

بررسی چگونگی برانگیزش خلاقیت کودکان در طراحی فضاهای بازی با تأکید بر رابطه " خلاقیت " و " طبیعت‌گرایی "

الهام السادات اسماعیلی^{۱*}

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه معماری، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران (e.architect22@gmail.com)

چکیده

جامعه امروز برای انجام فعالیت‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی کشور به تربیت کودکان خلاق نیاز دارد. یکی از عوامل پرورش این امر فراهم آوردن محیطی مناسب برای بازی است. از طرفی تأثیر محیط‌های طبیعی بر ذهن و روان کودکان، از مهم‌ترین مسائلی است که توجه محققان را به خود جلب کرده است. به‌خصوص با افزایش شهرها و صنعتی شدن جهان این محیط‌ها و ویژگی‌هایشان بیش‌ازپیش موردتوجه روانشناسان به‌عنوان عاملی مؤثر در جهت شکل‌گیری شخصیت کودکان و افزایش سلامت جسمی و روحی آنان قرار گرفته است. در این راستا می‌توان به تأثیری که طبیعت و ویژگی‌های آن بر شکوفایی خلاقیت کودکان در فضاهای بازی دارد، اشاره نمود. هدف از مطالعه حاضر مروری است بر شناخت ویژگی‌های محیط‌های طبیعی که بر خلاقیت کودکان مؤثر می‌باشند و بهره‌گیری از آن‌ها به‌عنوان الگو در جهت طراحی فضاهای بازی؛ با طرح این پرسش که راهکارهای طراحی در فضاهای بازی کودکان به‌منظور شکوفایی خلاقیت آنان با الگوبرداری از ویژگی‌های محیط‌های طبیعی چیست؟ در این نوشتار با استناد به منابع مکتوب به روش کتابخانه‌ای ابتدا با مروری اجمالی به مفهوم خلاقیت و محیط کودکان، نقش طبیعت در فضاهای معماری بر رشد خلاقیت آنان را موردبررسی قرار داده است. نتایج حاصل حاکی از آن است که نقش‌آفرینی طبیعت با حضور فضای سبز، آب و بهره‌گیری مناسب از نور از جمله راهکارهایی هستند که به‌طور معناداری موجب برانگیزش خلاقیت کودکان در فضاهای بازی می‌شوند. همچنین در ادامه می‌توان بر اساس این مؤلفه‌ها می‌توان راهکارهایی را در طراحی فضاهای بازی برای کودکان در جهت شکوفایی خلاقیت آنان با تأکید بر طبیعت‌گرایی ارائه داد.

واژه‌های کلیدی: خلاقیت- کودک- فضای بازی- طبیعت‌گرایی

۱- مقدمه

کودکان حساس‌ترین و تأثیرپذیرترین گروه سنی جامعه را تشکیل می‌دهند که نقش به‌سزایی در تجدید حیات هر نسل دارند و بدون توجه به رشد کودک و ذهن و آموزش او، پیشرفت جامعه بشری ممکن نیست. آن‌ها برای رشد ذهنی خود از موارد رشد ذهنی، به تحریک‌های حسی نیاز دارند و تعامل با دنیای خارج، این امر را ممکن می‌سازد [۱]. پرورش و برانگیزش خلاقیت است که منبع خلاقیت را باید در تجربیات دوره کودکی فرد یافت. از دیدگاه پژوهشگران بهترین زمان برای این پیشرفت، سنین خاصی از دوران کودکی است که مهم‌ترین آن دوره پیش‌دبستان می‌باشد؛ چراکه کودک این دوره از زندگی‌اش را در شرایطی فوق‌العاده خلاقانه سپری می‌کند و به مکاشفه در همه آنچه برایش تازه و نو است، می‌پردازد [۲].

لذا این سالها را برای پرورش خلاقیت نمی‌توان نادیده گرفت و از آنجاکه کودکان در این سنین بیش‌تر زمان خود را به بازی کردن اختصاص می‌دهند، باید محیط‌های بازی خاصی جهت پرورش خلاقیت آن‌ها طراحی شود. از طرفی با توجه به تعریف کودک به نقل از قره بیگلو: "کودک، محصول تعامل طبیعت- تربیت، وراثت- محیط و طبیعت- تجربه است. به‌عبارت‌دیگر